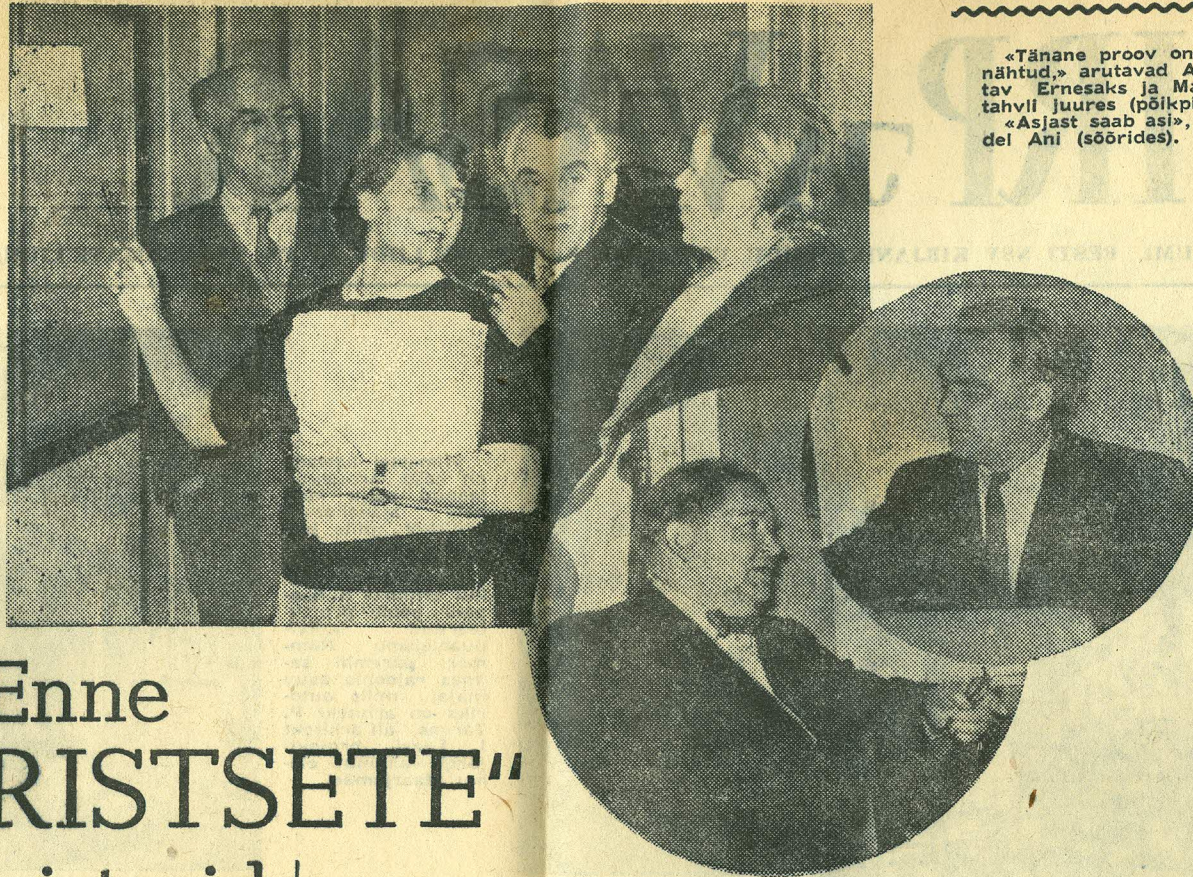

LAVATEOSEID
SUURE SOTSIALISTLIKU
OKTOOBRI REVOLUTSIOONI
40. AASTAPÄEVAKS

Enne „TULERISTSETE“ tuleristseid

kogeleb kandimees, kellele niisugune mõte kohutavana näib. Ta usub veel keisrihärasses, on parajasti palvekirjaga teel Piiterisse.

Kui ainult veidigi kergendust saaks, talumees väikiks ja kannataks... väikiks ja — edasi kannataks...

Sündmustest suurt midagi taipamata vaatab Madis ka rüsinal sissetormavaid sandarmeide, kes toakese pahupidi pööravad ja lõpuks koos Rauaga ka naiiose kandimehe kaasa viivad — läbiotsijate tulekul oli ta revolutsionääri kirja ähmiga oma taskusse torganud.

Naised teistest korteritest (koor), kes varem koridoris oma arvamise öelnud, tulevad pärast sandarmite lahkumist tuppa:

Ara plinatud, maha tallatud, taga aetud ja ahelais peetud. Juba karikas pilgeni kallatud... Vereimejad, olgu nad neetud!

Jaani raev väljendub jõulises protesti-
purskes:

Aaro Pärn. «Läheb töusujoones nagu kogu oper. «Veršininil», näiteks, vajus lõpp ära, kaks viimast pilti oleks rahulikult võinud maha lõigata, oper oleks ainult võitnud. «Tuleristsetes» on viimane pilt kõige vägevam — kui «mats mõisas möllap».

«Asjast saab asi,» arvasid ka kaks tenorit, Martin Taras ja Endel Ani. Aga, nagu kõik küsitletavad, kelle poole pöördusime, nii ütlesid nemadki, et lõpliku mulje saab muidugi alles siis, kui oper ükskord laval on.

Koormeister Ira Trilljäro jutustas, millega «Tuleristsed» Ernesaksa eelmistest ooperitest erineb. Helilooja on tunduvalt rohkem baseerunud üksikinimeste mõtetel ja tunnetel, kooril on suhteliselt väikesem osa; ta on seal, kus teda tõesti on vaja, ta on tihedasti seotud eelnenud ja järgneva tegevusega. Klaviiri leihtseses töi koormeister näiteid ooperi muusikalisdramaturgilisest ülesehitusest; seejuures peatus ta pikemalt kolmandal pildil. Turuplatsil kiidab Madis õiglust ja tänab kuldseid paguneid, kes ta vangist vabastanud. Järgneb rahvahulh kõlavad intonatsioonid.

öelda,» väitis Kirill Raudsepp, «et hoolikalt kaalutud ja sõelutud libreto lõi Gustav Ernesaksale eeldused näidata end tupeva dramaatilise pingega muusika loomisel hoopis uuest küljest.»

Nüüd jäi üle kuulda, mis on autoritel öelda «Tuleristsete» kohta. Tõsi, üht libreto autorit, Kersti Merilaasi, me Pärnusse otsima ei läinud, kuid Gustav Ernesaks ja Kaarel Ird olid kättesaadavas kauguses (teatrimajast olid nad vahepeal jõudnud lahkuda).

Gustav Ernesaks algas vestlust nii, et ladus ooperi partituuri piltide kaupa oma töötoa pörandale ja hakkas uurima sinna pliatsiga märgitud kuupäevi: «Saas isegi teada, millal miski just kirjutati!» Vanim kuupäev oli 1955. aasta märtsi lõpust. Järelikult kulus ooperi kirjutamiseks aega varakevadest kuni detsembrini, sest järgmise aasta jaanuaris sai juba tööd teistele näidata. Seejuures oli helilooja alustanud hällilauluga ja läinud tööga järjekorras edasi, kuni jõudis lõpukoordini. Millal kirjutab ooperit inimene, kes juhib suure koori tööd, kuulub konservatooriumi õppejõudude hulka, kellel on veel

«Tänane proov on läbi, mis on homseks ette nähtud,» arutavad Aaro Pärn, Tekla Koha, Gustav Ernesaks ja Madli Poola «Estonia» teadetahvli juures (põikpildil). «Asjast saab asi», arvasid Martin Taras ja Endel Ani (sõõrides).

tegemist pole. Näiteks oma teise ooperi juhtmotiivi «Tormide rand! Tormide rand!» leidnud helilooja alles ooperi kolmanda variandi juures. («Oleks ma selle ometi kohe leidnud!» ohkas Ernesaks. «Tormide rand» oleks hoopis teistsugune olnud. Aga, pole parata, mõnikord otsid paari takti mitu aastat!») «Tuleristsete» Raud olnud alguses nagu postamendile seatud kangelane. Tulnud uuesti nagu näitlejaks hakata, elada vana metallitöölise ossa, mõelda, tunda ja isegi käia nii, nagu võiks käia Raud. Siis leidnud helilooja selle lihast ja verest kangelase jaoks õige muusikalise keele.

Kuidas aga juhtus, et viienda aasta sündmustega seotud kujud hakkasid heliloojat nõnda vaevama, et ta ei saanud teistki, kui pidi neile muusikalise vormi ja kuju andma? Selle kohta vastas helilooja, et mälestused on nagu vein — mida vanemad, seda lõhnavamad! Lapsepõlvemälestustes on iga kivi nagu poem, mis siis veel rääkida suurtest sündmustest, mille kohta Gustav Ernesaks palju erutavat on kuulnud isalt (oli 1905. aastal surmamõistetute nimekirjas), ja lellelt (saatis klaveril tantsijaid valutatud Kiviloo mõisas) ja paljudelt teiselt!

Kaarel Ird seadis end kohvikutoolis mugavasti sisse ja alustas niisugustesi faktidest: «Tuleristsete» idee on Gustav Ernesaksalt. Tema teine ooper, «Tormide rand» polnud veel valmis, kui ta ütles, et oma neljanda ooperi tahaks kirjutada 1905. aasta sündmustest. Pärast «Käsi-käes» esietendust külastasid teatrinimesed Ernesaksa tema kodus, kus helilooja neile mängis hällilaulu, «Tuleristsete» avalaulu.

Ernesaksa ideed ja mõtted köitsid. Ird, tol ajal Pärnu teatri peanäitejuht, vahetas mõtteid Merilaasiga, koostas libreto kondikava. Siis tuli mõelda, kuidas luudele hakata liha kasvatama. Autorid uurisid läbi kõik, mis 1905. aasta kohta leidis rahvaluules ja ajaloos, loeti läbi seda ajajärku valgustavad kirjandusteosed, tuhniti arhiivideski. Pildiks kuberneri lossis aga andis inspiratsiooni Repini maal, mis oli välja pandud 1905.—1907. aasta revolutsiooni näitusel Ermitaažis. Jämedates joontes käis asi nii, et Ird kirjutas ülesehituse ja stseenid proosas valmis, lisas soola vammalvõrrside ja kupleedena, «päris» värsid, mis on ooperi aariate ja kooride aluseks, jäid Merilaasi

Öotsu, öotsu hällike, klõgu kättilauakel Kuhu hällikene öotsub, kättilaud mu lapse kannab?...

...Ruttasime sündmustest umbes kuu aega ette, «Tuleristsete» esietendus «Estonias» on plaanitud viimasele nädalavahetusele enne oktoobripähi. Eelmistes kärbetes toodud kujuluspildi alged tek-

... Ruttasime sündmustest umbes kuu aega ette, «Tuleristsete» esietendus «Estonias» on plaanitud viimasele nädalavahetusele enne oktoobripähi. Eelmistes kärbetes toodud kujutluspildi alged tek-

«Minul pretensioone ei ole,» tähendas Paula Padrik hälli juurest.

hisid argipäevases teatrimajas, ühes proovisaalis, kus tõmmati tulevase ooperilavastuse piirjooni ja tahuti karakte-reid. Täpsemalt: seati esimest pilti.

Kui allakirjutanud end tasahilju proovisaali ukse vahelt sisse nihutasid, istusid terveit kolm dirigenti sohal, mis vist mingisuguses varasemas lavastuses teatavat rolli mänginud. Keskel Kirill Raudsepp, tema paremal käel helilooja Gustav Ernesaks, vasakul — külalislavastaja «Vanemuisest» Kaarel Ird, kes koos Kersti Merilaasiga kirjutas «Tuleristsete» libreto. Proovisaali tagumises nurgas istus tükklaveri taga kontsertmeister Tekla Koha. Tiit Kuusik, Martin Taras ja teised meesnäitlejad ootasid oma sisseastet, «lavast» oli esialgu ainult Paula Padrik, kes parajasti alustas hällilaulu teist salmi:

Tiksub kell ja tunde lööb, oh, kui pikad on need ööd. Murduks murest, väsiks vaevast, eksiks rändur udu sees, kui ei oleks tähti taevasa ega lootust südames, õnnelootust südames...

Lihne ja südamluk on ooperi avalaul. Ja sügav. Linda oma murega, piinava igatsusega ja lootustega tulevikule saab kohe armsaks-lähedaseks.

Esimeses pildis tutvume ka teiste peaosalistega. Tuleb Linda mees, keevaline Jaan (Endel Ani), kelle hinges ristlevad õrn armastus oma naise ja lapse vastu ning vaimustus tööliste algavast võitlusest.

Sündmustest suurt midagi taipamata vaatab Madis ka rüsinat sissetormavaid sandarmeid, kes toakese pahupidi pööravad ja lõpuks koos Rauwaga ka naitose kandimehe kaasa viivad — läbiotsijate tulekul oli ta revolutsionääri kirja ähmiga oma taskusse torganud.

Naised teistest korteritest (koor), kes varem koridoris oma arvamise öelnud, tulevad pärast sandarmite lakkumist tuppä:

Ara piinatud, maha tallatud, taga aetud ja ahelais peetud. Juba karikas pilgeni kallatud... Vereimejad, olgu nad neetud!

Jaani raev väljendub jõulises protestipurskes:

Kisenda, töölise poegi Raputa rusikais käsil! Ara sa vaiki ja väsi enne, kui murtakse, verise, kui murtakse verise vägivalla toed!

Jaani aariaga lõpeb esimene pilt. Nagu niisugusel seadeproovil ikka, on näüdkki kõik väga tinglik. Kuidagi viisi on märgitud lava piirid ja toa sisustus, solistid on oma igapäevases riietuses. Tegevus areneb katkendlikult, sest korduvalt segab vahele lavastaja — Linda peaks hälli juures istuma veidi teisiti, sandarmiohvitseri (Artur Linnamägi) käsklused ei kõla veel küllalt raiutult, läbiotsijate liikumapanemisega on vahepeal üsna tegu ja Kaarel Ird surub kõik kümme sõrme oma juustesse: «Andku nüüd keegi lavastajale mõistust!» Jaani protestiaerial on esialgu nagu pidurid peal... Ometi läheb kõik suhteliselt kiiresti joonde.

Väga katkendlikult kuulsiime-nägime esimest pilti, pealegi koori ja orkestrita. Parem polnud hiljem lugu ka teiste piltidega. Ometi saime proovisaalist mulje, et esietendusele on eelmüügil aegsasti tarvis piletid ära võtta. Pärast proove püüdsime kinni rea asjaosalisi ja küstsiime, mis arvavad nemad valmivast ooperist.

«Meie kõik oleme seda muusikat armastama hakanud,» vastas Tekla Koha. Kontsertmeister hakkas nimetama õnnestunumaid osasid ja... luges üles kõik peaosalistes, keda me põgusalt juba tunneme. Juurde tuli veel vanem töölinnaine Katja (Madli Poola), kes tuleb lavale teises pildis ja vallutab kuulajad, tema aariaga viendas pildis lõpetatakse haarav pilt ühest inimesest ja tema saatusest. «Seniste algupäraste ooperite lavastamisel,» lõpetas Tekla Koha, «on solistidel ikka olnud nõudmisi oma osa redigeerimiseks, seekord, näib, on kõik täiesti rahul. «Tuleristsetega» läheb töö otse imeladusalt.»

«Selle peale peaks üle vasaku öla kolm korda sülitama,» märkis nüüd Paula Padrik ja lisas kohe, et ka lõmal pole oma osa kohta pretensioone. Festivalipäevad Moskvas võtnud aja ära, osa õppimisega esialgu jäänud ta teistest maha, aga äärmiselt kiiresti läks... aga alustat

norit, Martin Taras ja Endel Ani. Aga, nagu kõik küsitletavad, kelle poole pöörduksime, nii ütlesid nemadki, et lõpliku mulje saab muidugi alles siis, kui ooper ükskord laval on.

Koormeister Ira Trilljärvo jutustas, millega «Tuleristset» Ernesaksa eelmistest ooperitest erineb. Helilooja on tunduvalt rohkem baseerunud üksikinimeste mõtetel ja tunnetel, kooril on suhteliselt väikesem osa; ta on seal, kus teda tõesti on vaja, ta on tihedasti seotud eelnenud ja järgneva tegevusega. Klaviiri lehitsedes lõi koormeister näiteid ooperi muusikalisdramaturgilisest ülesehitusest; seejuures peatus ta pikemalt kolmandal pildil. Turuplatsil kiidab Madis õiglust ja tänab kuldsid paguneid, kes ta vangist vabastanud. Läheneb rahvahulk, kõlavad intonatsiooniliselt revolutsioonilistele lauludele lähedased motiivid. Madisele näib, et inimesed tulevad temaga röömu jagama, ta ei mõista ainult, miks tulevad siia ka soldatid ja jääb nõutult kahe leeri vahele. Võimsamalt kõlavad revolutsioonilised motiivid, nendesse löikavad sisse helid hümni «Jumal, keisrit kaitse sa», mis saadavad kogupauke soldatite püssidest. Vapustav on Linda valuline aaria langevud Jaani juures (koori saatel):

Kuhu nüüd, kuhu mu juurest sa lähed? Sulgesid silmad — kustusid tähed. Öö tuleb peale — kuhu end peitsid? Külmale kivile magama heitsid...

Meloodia vaibub, vaibub. Äkki lööb kabelikell. Koor karjatab, uus valuline hüüatus Lindalt. Ja kontrastiks järgmine pilt kuberneri lossis: röömus elevus, tsaar on andnud manifesti, kõrgema seltskonnana mured on murtud. Saalist on kuulda, kuidas seal õpitakse lõbusat operetti «Hiha Hiinamaa, ilus oled sa», väljast kostavad leinamarssi helid — lähenevad töölisel, kes matavad veretöö ohvreid.

Kaasakiskuv on kuues pilt mõisas lopsaka rahvahuumoriga. Parunihärra kesta pugunud naljahammast Aadu esitab oma kupleid:

Kus pergel käiks impeerium, kui puuduks žandarmeerium...

Tantsud. Veiderdamine. Seejärel võitlus mustasajaga, millest on näha ainult algus, edasistest sündmustest jutustab sümfoonia vahemäng.

«Estonia» peadirigent Kirill Raudsepp tuletas kõigepealt meelde, kui nõudlik oli näiteks Tšaikovski libreto suhtes. Nõrgale alusele ei saa ka suurim helilooja luua midagi tõesti silmapaistvat, hea libreto tiivustab, inspireerib teda. «Võib

Gustav Ernesaks algas vestlust nii, et ladus ooperi partituuri piltide kaupa oma töötoa põrandale ja hakkas uurima sinna pliiatsiga märgitud kuupäevi: «Saan isegi teada, millal miski just kirjutati!» Vanim kuupäev oli 1955. aasta märtsi lõpust. Järelikult kulus ooperi kirjutamiseks aega varakevadest kuni detsembrini, sest järgmise aasta jaanuaris sai juba tööd teistele näidatada. Seejuures oli helilooja alustanud hällilauluga ja läinud tööga järjekorras edasi, kuni jõudis lõpukoorini.

Millal kirjutab ooperit inimene, kes juhib suure koori tööd, kuulub konservatooriumi õppejõudude hulka, kellel on veel terve rida ühiskondlikke kohustusi? Kui pole just kontsertreisil olnud, siis on helilooja osanud suutnud iga päev midagi kirjutada, teisiti lihtsalt ei saavat. Kui oodata, kuni «vaim peale tuleb», siis ei tule asjast midagi välja. Seejuures on koorijuht Ernesaks heliloojat Ernesaksa üsna mitmeti aidanud, näiteks isegi rohkem kui veerandsaja aasta jooksul verre kasvanud kohusetunde ja distsipliiniga. On ju nii, et koorijuht ei saa küsida oma tujust või meeolust, määratud ajal tuleb võtta taktikepp ja sisendada suurele kollektiivile seda meeololu, mida endas käitke esitata val.

Teiselt poolt ei tähenda niisugune rangetöökindel veel sugugi, et helilooja kohe rahuldava lahenduse leiab, enam ümber-

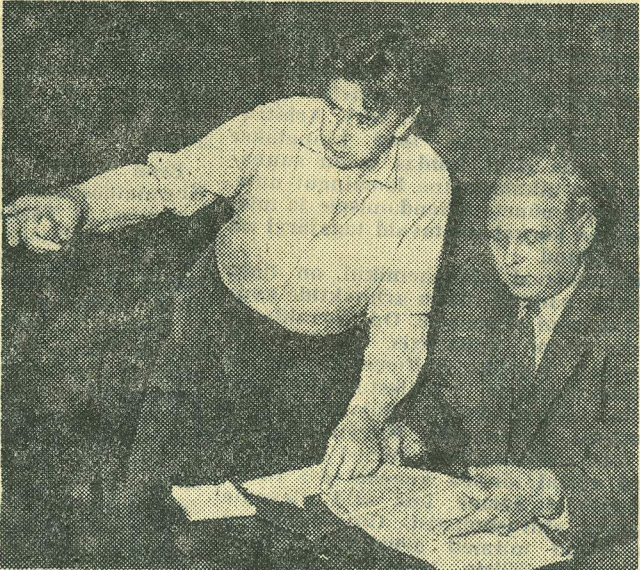
nele mangis hällilaulu, «Tuleristsete» avalaulu.

Ernesaksa ideed ja mõtted kõitsid. Ird, tol ajal Pärnu teatri peanäitejuht, vahetas mõtteid Merilaasiga, koostas libreto kondikava. Siis tuli mõelda, kuidas luudele hakata liha kasvatama. Autorid uurisid läbi kõik, mis 1905. aasta kohta leidis rahvaaluses ja ajaloo, loeti läbi seda ajajärku valgustavad kirjandusteosed, tuhniti arhiivideski. Pildiks kuberneri lossis aga andis inspiratsiooni Repini maal, mis oli välja pandud 1905.—1907. aasta revolutsiooni näitusel Ermitaažis. Jämedates joontes käis asi nii, et Ird kirjutas ülesehituse ja stseeni proosas valmis, lisas soola vammalväärside ja kupleedena, «päris» värsid, mis on ooperi aariate ja kooride aluseks, jäid Merilaasi hoolde.

Kõik, mis juba paberile pandi või oli mõtetes reaalsema kuju omandanud, arutati heliloojaga läbi. Seejuures rakendati põhimõtet, et kui autorite trio ühel liikmel on mõningaid kahtlusi, siis tuleb kõne all olev lõik ümber teha. Libreto praegune variant on juba kolmas, millesse kahest eelkajast on üsna vähe järele jäänud. Üksikute piltide variante on aga loodud kümneid.

«Nõnda,» lõpetas Kaarel Ird, kes üheski jutuajamises ilma pipra ja soolata läbi ei saa. «Halvaimaks juhuks on uues ooperis olemas vähemalt leinamarss, millega matta autoreid kas pärast, või koguni enne esietendust!»

H. Linnere

«Stop!» kõlas seadeproovi komandopunktist, kus sedapuhku asusid Kaarel Ird ja Kirill Raudsepp. «Võtame selle koha uuesti!»

Kultuuriministeriumi kollegiumil

Eesti NSV Kultuuriministeriumi esmaspäevase kollegiumi päevakorras oli kaks põhiküsimust.

Ministeriumi kaadriosakonna juhataja sm. Tarknaa ettekandest selgus, et

tuurharidusala kooli, samuti on kooli juhtkond olnud passiivne õppeasutuse tutvustamisel noorte hulgas ning nende värbamisel; kool laseb lõpetajaid välja küll teatavate teoreetiliste tead-

tajail oleks vähemalt üks tõsine eelise edaspidiseks edukaks tööks, nad oskavad kas koori juhatada, mõnda rahvapilli, klaverit või akordioni mängida. See küsimus väärrib igal juhul mitme-

«Minul pretensioone ei ole,» tähendas Paula Padrik hälli juurest.

kisid argipäevases teatrimajas, ühes proovisaalis, kus tõmmati tulevase ooperilavastuse piirjooni ja tahuti karaktereid. Täpsemalt: seati esimest pilti.

Kui allakirjutanud end tasahilju proovisaali ukse vahelt sisse nihutasid, istusid tervelt kolm dirigenti sohval, mis viist mingisuguses varasemas lavastuses teatavat rolli mänginud. Keskel Kirill Raudsepp, tema paremal käel helilooja Gustav Ernesaks, vasakul — külalistlavastaja «Vanemuisest» Kaarel Ird, kes koos Kersti Merilaasiga kirjutas «Tuleristsete» libreto. Proovisaali tagumises nurgas istus tükklaveri taga kontsertmeister Tekla Koha. Tiit Kuusik, Martin Taras ja teised meesnäitlejad ootasid oma sisestast, «lavale» oli esialgu ainult Paula Padrik, kes parajasti alustas hällilaulu teist salmi:

Tiksub kell ja tunde lööb, oh, kui pikad on need ööd. Mürduks murest, väiksivavaest, eksiks rändur udu sees, kui ei oleks tähti taevas ega lootust südames, õnnelootust südames...

Lihne ja südamluk on ooperi avalaul. Ja sügav: Linda oma murega, piinava igatsusega ja lootustega tulevikuks saab kohe armsaks-lähedaseks.

Esimeses pildis tutvume ka teiste peaosalistega. Tuleb Linda mees, keeviline Jaan (Endel Ani), kelle hinges ristlevad õrn armastus oma naise ja lapse vastu ning vaimustus tööliste algavast võitlusest. Varsti astuvad «lavale» ka vana metallitöölaine Raud (Tiit Kuusik) ja mõisa kandimees Madis (Aaro Pärn), kes läbisõidul linnas peatunud ja vennaga kokku saanud. Nad on koguni kaksikvõnnad, kuid erinevad teineteisest mitte ainult väliselt. Raud on karastatud võitleja, tihedalt seotud seltsimeestega, kes tahavad varsti vabrikute villedel marseljeesi mängida. Asja on tal nagu raske kivi südamest veerenud, ta sai ammu oodatud kirja Neeva kallastelt, Kalininilt. Võimsas trios loevad nad seda — vana tööline, tema tütar ja väimees:

Head, tubliit tuult on õhus tunda, — lõpp viletsale rahule!

Madis nende tundeid ei jaga:

Kus ikka sellega... põllukest jagama... ei...

sandarmiohviteri (Artur Linnamägi) käsklused ei kõla veel küllalt raiutult, läbiotsijate liikumapanemisega on vahepeal üsna tegu ja Kaarel Ird surub kõik kümme sõrme oma juustesse: «Andku nüüd keegi lavastajale mõistust!» Jaan protestiaerial on esialgu nagu pidurid peal... Ometi läheb kõik suhteliselt kiiresti joonde.

Väga katkendlikult kuulsime-nägime esimest pilti, pealegi koori ja orkestrita. Parem polnud hiljem lugu ka teiste piltidega. Ometi saime proovisaalist mulje, et esietendusele on eelmüügit aegsasti tarvis piletid ära võtta. Pärast proove püüdsime kinni rea asjaosalisi ja küsime, mis arvavad nemad valmivast ooperist.

«Meie kõik oleme seda muusikat armastama hakanud,» vastas Tekla Koha. Kontsertmeister hakkas nimetama õnnestunumaid osasid ja... luges üles kõik peaosalsed, keda me põgusalt juba tunneme. Juurde tuli veel vanem töölinnaine Katja (Madli Poola), kes tuleb lavale teises pildis ja vallutab kiulajad, tema aariaga viiendas pildis lõpetatakse haarav pilt ühest inimesest ja tema saatuselt. «Seniste algupäraste ooperite lavastamisel,» lõpetas Tekla Koha, «on sõlistidel ikka olnud nõudmisi oma osa redigeerimiseks, seekord, näib, on kõik täiesti rahul. «Tuleristsetega» läheb töö otse imeladusalt.»

«Selle peale peaks üle vasaku öla kolm korda sülitama,» märkis nüüd Paula Padrik ja lisas kohe, et ka temal pole oma osa kohta pretensioone. Festivalpäevad Moskvas võtnud aja ära, osa õppimisega esialgu jäänud ta teistest maha, aga jõudvat kiiresti järele — osa olevat hääl- ja meelepärane.

«Tuleristsete» kohta polnud kriitilisi märkusi ka Tiit Kuusikul, kes loeb ooperi üheks plussiks lõbusaid puhkehетки, mis vaatajale väga dramaatiliste sündmuste vahel antakse. «Esimene pilt on muidugi olustikuline ja sünye lõpuga,» arvas bariiton, «teises pildis teeb Katja elevust omamoodi «habaneraga», viimases pildis teevad talumehed vallutatud mõisas vägeva tralli ja parasjagu pipart on neljandaski pildis, kuberneril lossis.»

Oma osa kohta tähendas Tiit Kuusik, et Raud pole muidugi nii mitmepalgeline kui Madis, kelles sündmuste käigus toimub täielik murrang. Raud on kogunud võitleja juba esimeses pildis, ometi on oma areng temalgi: alles vanglas ta leiab õige raja, tee parteisse.

«Madise osa on mõnus, jah,» kõmistas

Meloodia vaibub, vaibub. Akki lööb kabelikell. Koor karjatab, uus valuline hüüatus Lindalt. Ja kontrastiks järgmine pilt kuberneril lossis: rõõmus elevus, tsaar on andnud manifesti, kõrgema seltakonna mured on murdud. Saalist on kuulda, kuidas seal õpitakse lõbusat operetti «Hiha Hiinamaa, ilus oled sa», väljast kostavad leinamarsi helid — lähenevad töölised, kes matavad veretöö ohoreid.

Kaasakiskuv on kuues pilt mõisas lopsaka rahvauumoriga. Parunihärra kesta pugunud naljahammast Aadu esitab oma kupleid:

Kus pergel käiks impeerium, kui puuduks žandarmeerium...

Tantsud. Veiderdamine. Seejärel võitlus mustasajaga, millest on näha ainult algus, edasistest sündmustest jutustab sümfooniline vahemäng.

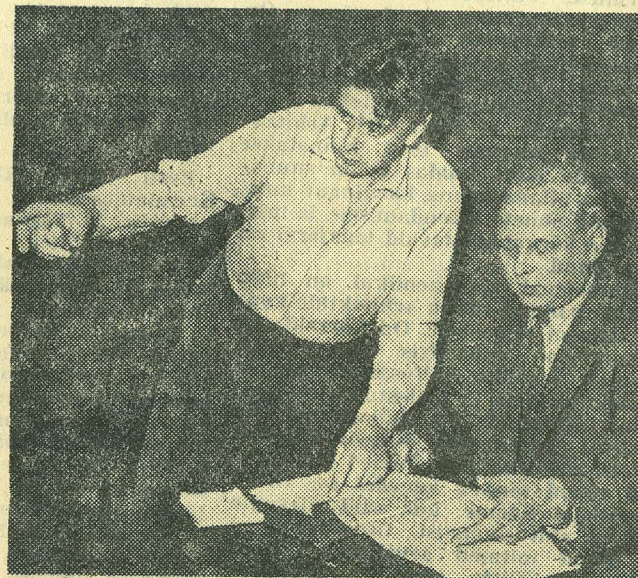
«Estonia» peadirigent Kirill Raudsepp tuletas kõigepealt meelde, kui nõudlik oli näiteks Tšaikovski libreto suhtes. Nõrgale alusele ei saa ka suurim helilooja luua midagi tõesti silmapaistvat, hea libreto tiivustab, inspireerib teda. «Võib

õnne lükke ja sisendada suurele kollektiivile seda meeoleolu, mida endas kätkeb esitatav laul.

Teiselt poolt ei tähenda niisugune rangete töökindel veel sugugi, et helilooja kohe rahuldava lahenduse leiab, enam ümber-

H. Linnere

«Stop!» kõlas seadeproovi komandopunktist, kus sedapuhku asusid Kaarel Ird ja Kirill Raudsepp. «Võtame selle koha uuesti!»

Kultuuriministeriumi kolleegiumil

Eesti NSV Kultuuriministeriumi esmaspäevase kolleegiumi päevakorras oli kaks põhiküsimust.

Ministeriumi kaadriosakonna juhataja sm. Tarkpea ettekandest selgus, et Tallinna Kultuurharidusala Kooli nelja senise lennu igast kümnest lõpetajast on õpitud erialale tööle jäänud ainult kuus inimest. Seejuures pole pilt kooli kahe osakonna lõpetajate kohta ühesugune: neist, kes lõpetasid raamatukogunduse osakonna, töötab oma erialal rõhuv enamik, klubitöö osakonna lõpetajast on enamik kultuuritööst loobunud, neist, kes on jäänud, töötab osa hästi, mõned ebarahuldavalt. Uueks õppeaastaks, mis algab 1. oktoobril, oli sajast ettenähtud kohast koolis komplekteeritud vaevalt kaks kolmandikku.

Ettekande ja arvukate sõnavõttude järel märgiti kolleegiumi otsuses niisuguse ebanormaalse olukorra põhjustanud tegurid: rajoonide täitevkomiteede kultuuriosakonnad pole küllaldase töösidusega võtnud noorte suunamist kul-

tuurharidusala kooli, samuti on kooli juhtkond olnud passiivne õppeasutuse tutvustamisel noorte hulgas ning nende värbamisel; kool laseb lõpetajaid välja küll teatavate teoreetiliste teadmistega, kuid praktilisi kogemusi organisatsiooniliseks tööks neil pole, kogemusteta noored jäävad praktilises elus varsti hädasse; selles osas on karuteneid ka kogunud kultuuritöötajail, kes rajoonidesse praktikale saadetud noori pahatihti kasutavad ainult teretulnud abijõuna tehnilises töös; noored, kes peavad hakkama rahva hulgas kultuuritööd juhtima, saavad koolis mitte küllaldase poliitilise hariduse; ministeriumi kaadriosakond on puudulikult kontrollinud õppetööd koolis.

Ühenduses selle tõsise küsimusega tõsis kolleegiumil üles mõte, kas poleks õigem likvideerida kultuurharidusala koolis klubitöö osakond, selle asemel aga laiendada Tallinna Muusikakooli, kes vastavas eriharus hakkaks ette valmistama spetsialiste rahva- ja kultuurimajade jaoks. Selle kooli lõpe-

tajail oleks vähemalt üks tõsine eelise edaspidiseks edukaks tööks, nad oskavad kas koori juhatada, mõnda rahvapilli, klaverit või akordioni mängida. See küsimus vääril igal juhul mitmekülgset ja põhjalikku kaalumist.

Tõsiselt läbimõeldud ja hästi argumenteeritud ettekandest näitas Vabariikliku Filmilaenukontori juhataja sm. Vlassov, mis lähimal ajal on tarvis ette võtta subtiitrite kvaliteedi parandamiseks. Muuseas tegi ta ka ettepaneku tõsta tõlkide töötasu, sest see on võrreldes kirjastuse juures tegutsevate tõlkide töötasuga ebanormaalselt madal, head ja kogunud tõlgiid jäävad subtiitrite töökojast eemale. Kahjuks mindi sellest küsimusest kiiresti ja lihtsalt üle, pahatihti on aga subtiitrite tekst keeleliselt nii konarlik ja mõnikord lausa vigane, et see küsimus oleks pälvinud rohkem tähelepanu. Mis puutub tehnilistesse küsimustesse, siis selles osas kolleegium oli nõus sm. Vlassovi ettekandes toodud seisukohtade ja nõudmistega.